

2016-04-15

Handläggare: Åke Nilsson

S2017/02159/SF

s.registrator@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

RSMH:s yttrande över betänkandet *Samlad kunskap — stärkt handläggning (SOU 2017:25)*

Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH, organiserar sedan snart 50 år på demokratisk grund människor med olika former av psykisk ohälsa. Många av våra medlemmar är personer som har eller har haft en långvarig och allvarlig psykisk ohälsa, inte sällan i kombination med olika psykiska funktionsnedsättningar.

RSMH, verkar på föreningsdemokratisk grund och är en del av Funktionsrätt Sverige (tidigare Handikappförbunden) och aktiv inom Nationell samverkan för psykisk hälsa (NSPH). RSMH är religiöst och partipolitiskt neutralt, men verkar aktivt för att motverka utanförskap och diskriminering.

RSMH har inte direkt inbjudits att inkomma med remissyttrande. Men Funktionsrätt Sverige (tidigare Handikappförbunden) har 2017-04-28, via remiss (S2017/02159/SF) som remissinstans n:o 45 av regeringen inbjudits att lämna synpunkter på betänkandet. Funktionsrätt Sverige har dock valt att avstå från en gemensam skrivning. RSMH vill därför som medlem i Funktionsrätt Sverige med anledning av remissen anföra följande.

1. RSMHs synpunkter med anledning av utredningen

RSMH anser att förslagen i utredningens betänkande i sig är nog så väl genomarbetade och generellt synes ha goda förutsättningar att bidra till en bättre situation för de som drabbas av arbetsskada relaterad till psykisk ohälsa.

Det är välkommet att den kunskap som genererats genom Inspektionen för Socialförsäkringens (ISF) inför lagförslag på området av utredningen tydligt bereds plats i utredningens diskurs över rättssäkerhet och jämställdhet vid hanteringen av arbetsskada. En av och till oroväckande brist på självinsikt från aktörer i systemet som Försäkringskassan balanseras därmed och synes ge ett mer underbyggt förslag från utredningen till förbättringar och förtydliganden.

Att det – trots den nuvarande skrivningen av Socialförsäkringsbalken (SFB) kap 39:5 – på tio år från 2005 till 2015 skett en ökning av de som beviljats livränta på grund av arbetsskada inom diagnosgruppen ”psykiska sjukdomar” med 150 % bland män och 333 % bland kvinnor är inte bara ett underbetyg för arbetsgivare och arbetsmiljöutvecklingen. Det kan också ses som ett kvitto på en accelererande ojämlikhet i psykisk hälsa på arbetsplatsen som inte helt förklaras av Försäkringskassans Damaskusupplevelse i och med rättsfallet RÅ 2010 ref. 101.

Att då främst annotera ”normaliseringen” i att beviljandegrad för diagnosgruppen ”psykiska sjukdomar” stigit till nivån för de övriga diagnosgrupperna (utom för ”skador till följd av yttre orsaker”) sedan 2010-talets början som utredningens skrivningar kan ge intryck av är att blunda för att oavsett eventuella förbättringar i kvalitet för handläggning hade inte bedömningsgrunderna förändrats formellt på något avgörande sätt.

Att det först efter förtydligandet av gällande rätt i rättsfallet RÅ 2010 ref. 101, enligt uppgift från handläggare vid Försäkringskassan (SOU 2017:25 s. 306), skulle gå att bevilja livränta på grund av arbetsskada inom diagnosgruppen ”psykiska sjukdomar” i den omfattning som individuella underlag ger fog för – utan konflikt med undantagsregeln i SFB 39:5 – känns inte helt professionellt mot bakgrund av att frågan explicit genomlystes i förarbeten av Lagrådet i dialog med regeringen ett drygt decennium dessförinnan (se Proposition 2001/02:81 s. 122 citerad av utredningen själv SOU 2017:25 s. 301).

Utredningens förslag till förtydligande av lagens undantagsbestämmelse för arbetsskadeskydd (nuvarande SFB kap 39:5) synes mot bakgrund av Försäkringskassans historiska handläggning på detta område alls inte onödig.

RSMH:s uppfattning är dock att en ändring av arbetsskadebegreppets omfattning i sak genom en mindre omfattande undantagsbestämmelse för arbetsskadeskydd kan krävas för att minska den gråzon inom vilka okunniga och oseriösa arbetsgivare tillåts utmana anställdas psykiska hälsa om vi nu förväntar oss att fler arbetstagare med olika svagheter och utmaningar ska arbeta upp i allt högre ålder.

Med ovanstående brasklappar i minne tillstyrker RSMH utredningens förslag.

Riksförbundet för Social och Mental hälsa

Jimmie Trevett
Förbundsordförande

Kristina Båth Sågänger
Kanslichef

**CC: Funktionsrätt Sverige
NSPH**